SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2553

av Birgitta Ohlsson m.fl. (C)

Bistånd i en ny världsordning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör återgå till enprocentsmålet och stå fast vid att målet för Sveriges internationella bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck med utgångspunkt i mottagarländernas behov, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den liberala demokratin ska stå i centrum för svensk utrikespolitik, inklusive biståndet, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska stå upp för och försvara en fortsatt stark biståndsroll för EU i världen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenskt och europeiskt bistånd ska följa OECD-Dacs regelverk för hur biståndet kan användas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk och europeisk biståndspolitik ska arbeta långsiktigt och sträva efter att skapa hållbar förändring genom att angripa strukturella grundorsaker till problem, fungera som hävstång för utveckling, bygga långsiktiga relationer och på sikt göra områden och länder biståndsoberoende, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenskt och europeiskt utvecklingssamarbete bör prioritera de mottagarkontexter där behoven är som störst, där förtrycket är som djupast och där fattigdomen är som starkast och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenskt utvecklingssamarbete ska fokusera på demokratiutveckling och rättsstatens principer, på mänskliga rättigheter och jämställdhet, på klimatomställning och tillgång till grön energi, på att skapa hållbara jobb, på utbildning för alla barn samt på ett levande civilsamhälle i både Sverige och mottagarländerna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvecklingsbiståndet som andel av det totala biståndet bör öka och fokuseras på långsiktig uppbyggnad av demokrati och rättsstat i mottagarländerna och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att civilsamhället, både i Sverige och i mottagarländerna, är en viktig partner för att effektivt nå ut med bistånd och att det svenska civilsamhället bör ses som en självklar del av Team Sweden och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges biståndspolitik ska genomsyras av liberal feminism och verka för att stärka kvinnors och hbtqi-personers rättigheter och möjligheter och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges biståndspolitik ska arbeta för en värld där kvinnor är fria från könsstympning och tvångsäktenskap och har tillgång till fria, säkra och lagliga aborter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det svenska biståndet bör prioritera skapandet av fler hållbara jobb, med särskilt fokus på småföretagare, unga och kvinnor, och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatbiståndet inte ska finansiera fossila utsläpp utan gå till de länder som har svårast att själva klara omställning och anpassning, samtidigt som det bidrar till det riksdagsbundna målet för svenskt bistånd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenskt bistånd i större utsträckning ska möjliggöra för fler barn och unga att få tillgång till skola och utbildning och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska värna ett långsiktigt stöd till det afghanska folket, särskilt kvinnor, flickor och civilsamhället, utan att finansiera eller legitimera talibanregimen och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges stöd till Palestina ska fortsätta och utvecklas, inklusive genom ett långsiktigt stöd till demokrati och mänskliga rättigheter, för att uppnå en hållbar tvåstatslösning, och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta emot svårt sjuka patienter i behov av sjukhusvård från Gaza och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges stöd till UNRWA genast ska återupptas och stärkas och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige årligen ska avsätta minst 1 procent av BNI för långsiktigt och hållbart stöd till Ukraina utanför biståndsbudgeten, inklusive stöd till utbildning, logistik, reparation och återuppbyggnad, och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att biståndet inte ska användas som migrationspolitiskt påtryckningsmedel och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Bistånd i en ny världsordning

Vi lever i en tid med många svåra utmaningar. Förtrycket växer i världen och de auktoritära ledarna blir flera. Ofrihet präglar allt fler samhällen. Idag lever runt 75 procent av världens befolkning i en autokrati. På 20 år har utvecklingen gått kraftigt bakåt och läget för demokratin i världen är tillbaka vid hur det såg ut 1978. Då fanns fortfarande Sovjetunionen och kommunismen som präglade stora delar av Europa.

Kampen för frihet och demokrati behöver starka röster och Sverige måste som ett av de världsledande demokratiska länderna vara en tydlig röst för den liberala demokratins överlevnad och tillväxt. Idag ser vi hur polariseringen ökar och hur populistiska och auktoritära partier samlar allt större stöd även i länder som betraktats som etablerade demokratier. Globalt rör vi oss tillbaka mot en polariserad världsordning präglad av skarpa ideologiska skiljelinjer där det system av institutionaliserat globalt samarbete som präglat efterkrigstiden saknar starka förkämpar. Egenintresse och nationella agendor tycks bli viktigare än utveckling, diplomati och solidaritet. Långsiktigt samarbete och kompromisser tonas ned till förmån för kortsiktig polemik och konfrontation. Det passar sig dåligt när det kommer till bistånd och utvecklingspolitik, och vi har de senaste åren sett en mycket kraftig minskning av biståndsbudgetar från många traditionella givarländer. Utvecklingspolitiken ska vara större än gynnande av egna nationella agendor, och biståndet ska vara fritt, inte bundet. Samtidigt är det viktigt att vara ärlig med att biståndet även är viktigt för Sverige. Bistånd bidrar till minskad fattigdom, ökad stabilitet och demokrati, och gör därmed världen tryggare och säkrare. Rysslands fullskaliga krig mot Ukraina och ökade hot gentemot Europa tillsammans med USA:s nya utrikespolitik påverkar många stora biståndsgivares prioriteringar och det globala biståndet minskar kraftigt, samtidigt som behoven till följd av konflikter och klimatförändringar ökar.

I en sådan kontext är det viktigt att ett land som Sverige orkar stå starkt och återgå till enprocentsmålet för biståndet. Sverige har en lång historia som en stark biståndsaktör, en roll som är viktigare nu än någonsin. Sverige behöver ta en betydligt mer aktiv roll i sitt ledarskap på den globala arenan, exempelvis inom FN och EU. Biståndet ska fokusera på demokrati, mänskliga rättigheter och människors egenmakt, med särskild vikt vid klimatomställning, hållbara jobb och utbildning för alla barn. Runt om i världen ser vi hur jämställdheten backar, hbtqi-personers rättigheter står på spel och barnperspektivet försvinner. Vi ser samtidigt i såväl processer som i tilldelning av svenskt bistånd att viktiga perspektiv gällande jämställdhet har tappats. Centerpartiet vill därför att en liberal feminism genomsyrar det svenska biståndet och att mottagarnas behov och lokala ägarskap står i centrum.

Ett brett samhälleligt deltagande i biståndspolitiken där såväl myndigheter, näringsliv som civilsamhälle har en självklar roll möjliggör specialisering, tillvaratar åratal av erfarenhet och kunskap och möjliggör att svenskt bistånd kan nå in även i de svåraste kontexterna. Svenskt bistånd ska följa OECD-Dacs regelverk för hur bistånd kan

användas. Bistånd ska inte användas som migrationsverktyg för att muta korrupta regeringar att ta emot utvisningar eller finansiera återvandringsbidrag på sätt som bryter mot OECD-Dacs gemensamma regler. Centerpartiet motsätter sig därför en politik där biståndet används för att tvinga människor att återvända efter att de nekats asyl eller där medel avsatta till bistånd används till stora bidrag för återvändande

Agenda 2030, biståndet som möjliggörare och bredare engagemang

De globala utmaningar som Agenda 2030 identifierar präglas av stor komplexitet och pekar på behovet av djup kunskap och långsiktiga förändringar. Coronapandemin slungade världens utveckling tillbaka många år, samtidigt som allt fler länder genomgår bakåtsträvande autokratisering. De efterföljande åren med stora, svåra och långvariga konflikter tillsammans med USA:s kraftigt förändrade utrikespolitik har gjort utmaningarna än större. Det är därför än viktigare att länder som Sverige står upp för de globala mål och överenskommelser som är knutna till Agenda 2030. Sveriges internationella utvecklingssamarbete ska användas för att bidra till en djupgående och beständig förändring. Det görs genom att bekämpa grundorsakerna till fattigdom och förtryck, inte enbart deras konsekvenser. Bara så kan utvecklingssamarbetet nå sitt övergripande mål om att utrota fattigdomen och att på sikt avveckla sig självt. Därför är det viktigt att stå fast vid att målet för Sveriges internationella bistånd är, och ska vara, att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.

Sverige har gedigen kunskap inom många olika områden och vårt utvecklingssamarbete är ofta världsledande. Men även om och när vi är bäst i världen vad gäller utvecklingspolitik så räcker inte det. Det krävs en substantiell ökning i volym och effektivitet för att göra bestående skillnad. För att det svenska biståndet ska kunna ha en avgörande betydelse krävs att det utformas för att fungera effektivt tillsammans med andra förändringsaktörer för samarbete och ekonomisk utveckling inom marknad och civilsamhälle. I takt med att resurserna inom statligt drivet bistånd minskar, måste svenskt bistånd verka aktivt för att uppmuntra alternativa finansieringsvägar och nytänkande bistånd.

Centerpartiet vill att svensk internationell utvecklingspolitik ska bygga på långsiktiga relationer, lokalt ägarskap och tydliga mål för att minska fattigdom och förtryck. Där

det är möjligt ska utvecklingssamarbetet på sikt kunna fasas ut när hållbara resultat har uppnåtts och ersättas av bredare relationer inom handel, kultur och forskning. Detta ska ske med utgångspunkt i mottagarländernas behov och inte primärt i vad som är bra för svenska intressen. Förtroende tar lång tid att bygga upp men går fort att rasera, och det är av yttersta vikt att svenska biståndspolitiska beslut möjliggör för våra biståndsaktörer att agera trovärdigt gentemot sina partner i mottagarländerna.

En fokusering av det svenska biståndet ska ta utgångspunkt i de globala målen i Agenda 2030 och de målsättningar i Parisagendan som svenska aktörer bäst kan bidra till att nå. Vi är bra på mycket men behöver bli bättre på att fokusera på det vi är allra bäst på. Sverige måste våga välja väg och fokusera där vi har bäst förutsättningar att bidra till bestående och hållbar utveckling, men också där behoven är som störst och där utmaningarna är som svårast. I de länder där vi väljer att gå in med långvarigt bilateralt stöd är det av stor vikt att vi bygger upp landspecifik kompetens på UD och Sida, för att kunna verka effektivt och för att kunna kanalisera nödvändiga resurser. Det är också viktigt att säkra demokratibiståndets viktiga roll som andel av de svenska biståndsmedlen.

Prioritering

Vi ska verka där behoven är som störst och där vi kan göra mest skillnad, och där ska vi vara världsledande världsförbättrare. För att öka genomslaget av det svenska internationella utvecklingssamarbetet behövs ett fokus som möjliggör hållbara resultat. Centerpartiet vill därför kraftsamla det svenska utvecklingssamarbetet runt fyra tematiska mål som är centrala för det övergripande målet om minskad fattigdom och frihet från förtryck. Alla fyra målen är sprungna ur och bidrar till de 17 globala målen för hållbar utveckling. Områdena är

- Demokratiutveckling och rättsstatens principer
- Klimatomställning och tillgång till grön energi
- Hållbara jobb
- Utbildning för alla barn.

För Centerpartiet genomsyrar jämställdhet alla politiska områden. Det är då det får störst effekt. Våra prioriteringar är utformade för att motverka grundorsaker till fattigdom och ofrihet inom ett flertal av de globala målen, och med svenska mervärden i

åtanke. Genom att använda det internationella utvecklingssamarbetet som en möjliggörare för mobilisering av andra resursflöden ökar de medel som finns att tillgå för utvecklingsarbete samtidigt som en tydlig väg byggs bort från ett biståndsberoende till förmån för en övergång till bredare relationer.

Centerpartiet ser ett stort värde i en utvecklingspolitik där breda lager av det svenska civila samhället och näringslivet är direkt engagerade i ett sammanhållet Team Sweden. De utgör den historiska grunden för Sveriges internationella utvecklingssammanhang och är en förutsättning för Sveriges framgångsrika arbete på området. Medan Sveriges offentliga utvecklingssamarbete i många olika länder sträcker sig fem decennier bakåt i tiden har representanter från vissa delar av det svenska samhället ett hundraårigt engagemang bakom sig. Det svenska civilsamhället spelar en här en oumbärlig roll för att nå in i svåra kontexter dit offentliga aktörer har svårt att nå och för att möjliggöra för fler civilsamhällesorganisationer i mottagarländerna att nås av svenskt bistånd. Inte minst små organisationer och organisationer som arbetar i svåra kontexter skulle utan det svenska civilsamhällets roll som mellanhand ha svårt att ta emot svenskt stöd. Det är viktigt att våra skattepengar hanteras ansvarsfullt och med god översyn, men det är också av största vikt att dessa organisationers erfarenheter och kontaktnät tillvaratas och fortsätter att spela en viktig roll i svenskt bistånd. Målen i Agenda 2030 kan inte uppnås utan det privata näringslivets och civilsamhällets aktiva och ansvarsfulla engagemang. Den centralisering till Sida som skett på civilsamhällets bekostnad under föregående mandatperiod riskerar att skada den ovärderliga balans som finns mellan civilsamhällets och världssamfundets aktörer. Centerpartiet vill därför att detta följs upp noggrant, samt att det svenska civilsamhällets organisationer involveras i denna process i betydligt högre grad än vad som sker i dag.

Det är också värdefullt att det svenska näringslivet får en tydligare och mer självklar roll i det svenska utvecklingssamarbetet för att säkra samhällsförankringen och fortsätta bygga på de långsiktiga relationerna med partnerländer som kan leva vidare när det svenska biståndet en dag kan avvecklas. Privata företag är motorer för innovationer och investeringar, skapar arbetstillfällen, ökar skattebasen och driver på offentliga investeringar i infrastruktur. Svenskt näringsliv är världsledande inom en rad områden som är avgörande för att möta de globala utmaningar som är kopplade till Centerpartiets tematiska fokuseringar i utvecklingspolitiken. En större närvaro av fler svenska aktörer i utvecklingspolitiken utöver det civila samhället och näringslivet, såsom akademin, investerare och kooperationer, ger ett starkt bidrag till en snabbare utveckling bort från

fattigdom och ofrihet och skapar en bredare grund för Sveriges relationer i det internationella utvecklingssamarbetet.

Demokrati och rättsstatens principer

Värnandet av människans grundläggande fri- och rättigheter är kärnan i Centerpartiets politik. I en tid då inskränkningar av demokratin, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer blivit allt vanligare vill vi använda det svenska utvecklingssamarbetet för att värna liberala värden. Den globala utvecklingen för demokratin fortsätter att gå kraftigt bakåt och Sverige måste göra vad vi kan för att stävja denna utveckling. Vi ska stödja uppbyggnaden av rättsstater där all makt måste följa lagar och regler som gäller lika för alla och envar, inklusive makthavarna. Offentliga institutioner som utgår från opartisk rättstillämpning och ett starkt och oberoende rättsväsende är fundamentalt i en rättsstat. I en liberal stat värnas demokrati och förenings- och yttrandefrihet som manifesteras i ett fungerande flerpartisystem med demokratiska partier, fria och rättvisa val, slagkraftiga oberoende medier och ett livskraftigt civilsamhälle.

Fem miljarder människor världen överlever idag med rättsliga problem som inte får en lösning. Merparten rör vardagsproblem såsom tillgång till jobb, mark och egendom, sociala förmåner, utbildning och hälsa. Med andra ord har en stor del av jordens befolkning inte full tillgång till rättvisa. Rättsliga institutioner och förvaltning av god kvalitet är avgörande för att tillgodose dessa vardagliga problem genom att säkerställa att de hanteras rättvist och rättssäkert. Lika viktigt är ett livskraftigt civilsamhälle som kan ge människor möjlighet att engagera sig för att lösa problem tillsammans eller att gemensamt kräva sin rätt och hålla makthavare ansvariga.

Som centerpartister vill vi att utrikespolitiken ska ha ett liberalt angreppssätt där friheten från förtryck utgör utgångspunkten. Med grund i liberal feminism och med individens rättigheter som utgångspunkt är områden som rätten till utbildning för barn, i synnerhet flickor, rätten till sin kropp och sin hälsa inklusive SRHR, rätten till ägande och självbestämmande, och inte minst rätten till inflytande och makt i samhället starkt prioriterade. En utrikespolitik grundad i liberal feminism, med individens rättigheter som utgångspunkt, synliggör även andra minoriteter, hbtqi-personer och barn, oavsett sexualitet och könstillhörighet.

Vi vill utveckla och förtydliga utlandsmyndigheternas uppdrag att jobba med jämställdhet och hbtqi-frågor och aktivt stötta civilsamhällets aktörer i hela bredden av

sitt uppdrag. Svensk utrikespolitik ska se kvinnor och flickor som aktörer med egen vilja och rätt, inte som offer eller verktyg i andras politik. Detta perspektiv ska synliggöras i alla delar av det svenska biståndet.

Med ett tydligare fokus på liberal feminism kommer också frågor kring kvinnors ekonomiska egenmakt högre upp på agendan. På samma sätt som förra regeringen drivit att kvinnor ska vara med vid förhandlingsbordet vid fredsförhandlingar och vid uppbyggnaden efter en konflikt menar vi att det är viktigt att Sverige driver på för att Världsbanken och IMF säkerställer kvinnors fulla deltagande i olika investeringsprogram och infrastrukturprogram, inte minst i återuppbyggnaden av länder efter en konflikt.

I Sverige finns en bred konsensus om att jämställdhet mellan könen är viktig, samtidigt som Sverige inte är helt jämställt. Centerpartiet vill att jämställdhet, kvinnors egenmakt och hbtqi-personers rättigheter ska genomsyra det svenska biståndet och att dessa perspektiv ska få genomslag i både prioriteringar och genomförande.

Kvinnor och flickor drabbas ofta oproportionerligt av avsaknad av rättvisa. När kvinnors rättsliga skydd saknas eller inte är starkt nog att överkomma ojämställda sociala eller traditionella normer leder det till förtryck. Kvinnor drabbas av begränsad politisk representation, hindras från att äga mark och driva företag, saknar rätt till utbildning och hälsa och drabbas ytterst av diskriminering och fysiskt våld. En faktor är informella rättssystem och hederskultur som gör att främst kvinnor, men också män, inte har tillgång till formell rättsskipning. I stället är de utlämnade till gruppens sociala normer och hederskulturens förtryckande strukturer. Genom att anlägga ett jämställdhetsperspektiv i vårt stöd till reformering av formella rättsstrukturer kan vi bidra till att säkerställa att kvinnors och flickors rättigheter också ger resultat för att uppnå bättre hälsa, bättre resultat i barns utbildning, bättre tillgång till egendom och förbättrad ekonomi för familjer och ytterst ökad ekonomisk tillväxt och säkerhet för samhällen och stater.

I dag hålls många människor kvar i fattigdom och ojämlikhet av svaga statsstrukturer med politiker och tjänstemän vars brist på vilja och förmåga att upprätthålla rättsstatens principer leder till korruption. I brist på ett fungerande system tenderar människor att vända sig till informella system som är uppbyggda kring normer som inte alltid rimmar med rättsstatens principer. Enligt V-Dem-institutets rapport för 2026 lever nu 75 procent av världens befolkning i en autokrati. Det är den högsta siffran sedan 1978. Liberal demokrati har blivit världens ovanligaste styrelseskick, och omfattar endast 7

procent av världens befolkning. Denna trend visar inga tecken på att avta. De formella rättsstrukturer som idag finns i många utvecklingsländer är ofta korrupta och inte sällan den auktoritära statens förlängda arm. Det kan i sig verka hämmande på individers vilja att vända sig till dem. Det behövs både en reformering av formella institutioner och förändringar av samhälleliga normer för att uppnå framgångsrik förändring.

Att stärka rättsstaten är att påverka maktförhållandena i ett land. Fungerande demokratiska institutioner och försvar för mänskliga rättigheter utgör ett ramverk som stärker fattiga och utsatta människors rättigheter och skyddar dem mot övergrepp. Rättsliga institutioner är också nödvändiga för att minska korruption och för att begränsa och försvåra politiskt förtryck. De utgör ett motstånd mot en allt starkare global trend av minskande demokratiskt utrymme. Starka och motståndskraftiga institutioner är grunden för fred, rättvisa och hållbar utveckling byggd på respekt för mänskliga rättigheter.

Centerpartiet menar att utvecklingsbiståndet måste ta avstamp i denna vetskap och prioritera satsningar utifrån vad som verkligen bygger och befäster demokrati och rättsstat i ett land och globalt. Korruptionsbekämpning är därför centralt i Centerpartiets internationella utvecklingsagenda. Det innebär bland annat att främja kompetens och kapacitet inom de nationella och internationella rättsliga institutionerna, att stärka föreningslivets och mediernas möjlighet till insyn och granskning, att premiera äganderätten och att motverka all form av diskriminering. Särskild uppmärksamhet bör även ägnas åt arbete med politiska fångar och andra politiska aktörer som attackeras av auktoritära regimer.

Det behöver finnas en större flexibilitet i demokratibiståndet och bättre förutsättningar för att snabbt kunna ändra det svenska engagemanget i länder vid negativ demokratisk utveckling i enlighet med principen om ”more for more, less for less”. Med det menas att utvecklingssamarbetet behöver anpassas till rådande omständigheter i syfte att nå uppsatta mål. Vid negativ demokratisk utveckling behöver biståndet vara flexibelt och ändamålsenligt samtidigt som förändringar behöver föregås av en nära dialog mellan regeringen, ansvariga myndigheter samt berörda aktörer i det civila samhället. När utvecklingen går bakåt försvåras demokratiarbetet, men det är viktigt att Sverige inte överger dem som behöver vår hjälp allra mest. Biståndets mål är att bekämpa fattigdom och förtryck, inte att ta genvägar och undvika svårarbetade kontexter.

En särskild utmaning är att genomföra långsiktiga satsningar i fragila stater utsatta för långvariga konflikter, exempelvis Sudan, Palestina, Myanmar och Afghanistan. Det

behövs infrastruktur och säkerhet för att företag ska våga investera. Samtidigt behövs ofta de långsiktiga satsningarna för att landet någon gång framöver ska kunna komma vidare. Här har långsiktiga och omärkta kärnstöd till organisationer med stor erfarenhet och kunskap om ländernas kontext avgörande betydelse, där man snabbt kan prioritera om mellan kortsiktiga humanitära insatser och mer långsiktiga utvecklingsinsatser beroende på förutsättningarna. Flexibel finansiering och bättre samverkan mellan både givare och olika utförare på marken är avgörande. Vi ser med oro på att Sverige under föregående mandatperiod istället valt att avsluta utvecklingsbiståndet till länder som Myanmar.

Hållbara jobb

Det behövs fler riktiga jobb i världen med anständiga arbetsvillkor. Möjligheterna till ett eget arbete och en egen inkomst är den viktigaste vägen ur fattigdom. I synnerhet gäller det kvinnor i samhällen med ojämställda normer då det stärker individens egenmakt, samtidigt som kvinnors delaktighet på arbetsmarknaden stärker hela samhällets ekonomi. Centerpartiet vill därför införa en arbetslinje i det internationella utvecklingssamarbetet med särskilt fokus på jobb i den privata sektorn.

Afrika kommer att uppleva en urbaniseringstakt som är snabbare än någon gång tidigare i världshistorien. Under de närmaste 25 åren väntas en halv miljard människor flytta till städer i Afrika i jakt på alternativa försörjningsmöjligheter. Hållbara jobb måste därför även skapas på landsbygden där över 75 procent av de som lever i fattigdom bor. Flertalet är kvinnor som jobbar i ineffektiva jordbruk. Övergången från dåligt betalda jobb under usla arbetsförhållanden och med låg produktivitet till hållbara jobb går via utbildning och juridiska reformer. På landsbygden är det särskilt viktigt med reformer som utvecklar lantbruket och rättssystem som säkerställer äganderätten till mark även för fattiga och för kvinnor. Det är även viktigt att stimulera finansieringsmöjligheter för dem som vill starta ett företag eller investera i sin verksamhet, t.ex. genom mikrolån och infrastruktursatsningar såsom vattenförsörjning, el och internetuppkoppling. Avsaknaden av jobb i städer och på landsbygden är redan i dag en stor källa till frustration bland unga människor och en pådrivande faktor bakom fattigdom och migrationsströmmar. Bristen på jobb inom den formella sektorn underminerar även möjligheten till beskattning, vilket påverkar länders förmåga att bygga upp ett socialt skyddsnät och fungerande institutioner.

I Sverige finns stor erfarenhet av att främja hållbart arbete, och arbetsmarknadens parter tar ett stort ansvar baserat på frivilliga avtal, vilket främjar organisering och utgör en viktig del av ett rikt föreningsliv. Det är en modell som fler länder skulle gynnas av. Ett riktat stöd till skapandet av fler hållbara jobb, med särskilt fokus på småföretagare, unga och kvinnor, lägger grunden för ett mer långsiktigt och hållbart globalt välstånd.

Klimatbistånd och tillgång till grön energi

Klimatet är vår tids största utmaning. Alla bidrar till klimatförändringarna men de som bidrar minst till problemen drabbas hårdast av deras konsekvenser. Detta gäller människor som lever i fattigdom och särskilt fattiga kvinnor och barn som utgör en stor majoritet av världens fattiga. I dag bidrar outvecklade ekonomier till en relativt liten andel utsläpp av växthusgaser. Men om dessa länders ekonomier utvecklas med samma stora klimatavtryck som västvärlden blir effekten på klimatet och den biologiska mångfalden förödande. Planeten har inte råd med att dessa ekonomier upprepar samma utvecklingsmönster som västvärlden.

Om vi ska klara av 1,5-gradersmålet kommer det att krävas en grön omställning i hela världen inklusive i låginkomstländer, med fokus på att möjliggöra en hållbar väg ut ur fattigdomen. Detta gäller både på landet och i städer. Vägen ur fattigdom går för många människor genom en ökad effektivitet av jordbruket som även är en viktig del för att klara livsmedelssäkerheten globalt. Påverkan som Rysslands anfallskrig mot Ukraina har haft på världens spannmålsförsörjning visar också vikten av att stärka en decentraliserad livsmedelsförsörjning för att minska svälteffekterna av både klimatförändringarna och väpnade konflikter. De reformer som krävs för att växla upp effektiviteten i jordbruket måste vara klimatsmarta. Samma produktions- och konsumtionsmönster som präglar rika länder i väst kan inte vara förebild om vi ska klara klimatet och den biologiska mångfalden. Samtidigt står världen inför en fortsatt stegrande urbanisering och övergång till en livsstil som riskerar att leda till ett betydligt större klimatavtryck. Här krävs kraftfulla åtgärder där tillgång till förnybar energi och energieffektivisering är centralt. Vägen ut ur fattigdom kan inte vara fossildriven utan måste drivas av grön energi och kantas av biologisk mångfald. Klimatbiståndet ska inte gå till att finansiera fossila utsläpp i någon form. Det behövs även kraftfulla insatser för att minska klimateffekten av urbanisering och anpassa utsatta samhällen och växande städer till klimatförändringarnas oundvikliga konsekvenser.

I dag lever omkring 600 miljoner människor i Afrika utan tillgång till elektricitet och över 1 miljard saknar tillgång till rena matlagningslösningar och är hänvisade till förorenande bränslen och tekniker, ofta inklusive matlagning över öppen eld. Nuvarande nivå på investeringarna i förnybar energi innebär att dessa siffror inte kommer att minska, eftersom förbättringarna som sker bara ligger i nivå med befolkningstillväxten.

Centerpartiet vill satsa mer på ett globalt klimatarbete genom att främja tillgången till förnybar energi och energieffektivisering med utgångspunkt i fattiga människors rätt till utveckling och frihet och med kvinnor och flickor i särskilt fokus. Vi vill öka investeringarna i projekt som ökar tillgången till förnybara och effektiva energisystem, exempelvis genom att dela risk med företag som investerar i sektorn. Svensk miljöteknik och energitänkande inom företagande och forskning liksom våra värderingar för hållbarhet, jämlikhet och offentliga institutioner utgör en god grund för att bidra till hållbara och jämlika globala lösningar. Här krävs bredare insatser även utanför ramen för biståndet, inte minst i medelinkomstländer.

Det är fattiga människor som ofta saknar alternativa försörjningsmöjligheter och som är direkt beroende av lokal jordbruksproduktion som påverkas mest av förändringar i nederbördsmönster och temperaturer. Kvinnor står för en absolut majoritet av jordbruksarbetet och matproduktionen i utvecklingsländer. Kvinnorna är därmed i större utsträckning än män beroende av naturresurser från skogen och jordbruket. När vädret blir torrare och regnen kommer alltmer oregelbundet och oförutsägbart drabbas alla, men kvinnorna drabbas hårdast. Kvinnor och barn drabbas också hårt av bristande vattenförsörjning, som påverkar såväl livsmedelsförsörjning, hygien och hälsa som möjligheterna för barns skolgång.

Globalt är jordbruket såväl en del av problemet som ett svar på klimatutmaningen. Jordbruket står för betydande utsläpp, men en stor del av dessa kommer från industriella jordbruk i hög- och medelinkomstländer samt från ändrad markanvändning. Det är oerhört viktigt att stävja skogsskövling, särskilt i länder med stora arealer regnskog, och att minska suget efter ny jordbruksmark genom ett effektivare jordbruk. Att på ett hållbart vis öka produktionen från mindre jordbruk utan att öka utsläppen är därför avgörande, både för klimatet, den globala livsmedelsförsörjningen och för fattigdomsbekämpningen.

De konsekvenser som Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har fått för de globala handelskedjorna av inte minst spannmål har tydligt visat på behovet av diversifierad och

motståndskraftig lokal livsmedelsproduktion som kan stå emot både klimatförändringarna och stärka självförsörjningen, inte minst i Afrika. Tillgång till förnybar energi är en viktig del i att öka produktiviteten i jordbruket genom att exempelvis möjliggöra förädling av jordbruksvaror på lokal nivå och skapa obrutna kylkedjor som möjliggör handel. Insatser för utbildning, rationalisering och nya brukandemetoder, såsom agroforestry, skulle kunna kombinera ökad produktion, hållbarhet och klimatresiliens med minskade koldioxidutsläpp.

Utbildning för barn och unga

För Centerpartiet är satsningar på utbildning för barn och unga centralt för ett hållbart, jämställt och inkluderande samhällsbygge. Utbildning ger också positiva effekter på viktiga utvecklingsområden såsom hälsa, sanitet och vattenfrågor. Det är en förutsättning för demokratisk uppbyggnad och förebyggande av kriser som också bidrar till större egenmakt och ökad individuell frihet. Utan utbildning som håller hög kvalitet kommer inga hållbara jobb att skapas. Många av de nya arbetstillfällen som måste skapas i utvecklingsländer kommer att finnas i de snabbt växande städerna och inom industri, it och tjänstesektorerna. Utbildning är en förutsättning för denna omställning. Det är särskilt viktigt att fokusera på flickors skolgång eftersom långt fler flickor än pojkar i världen inte går i skolan. En mer utbildad arbetskraft leder till högre produktivitet och minskad fattigdom. Hållbara jobb förutsätter att barn och vuxna erbjuds möjlighet till utbildning som håller hög kvalitet. Bara då kan de konkurrera på en globaliserad arbetsmarknad och ekonomi, och därmed bidra till en hållbar utveckling. Mer fokus måste därför läggas på att möjliggöra för fler barn och unga att få tillgång till skola och utbildning. Fler barn i utvecklingsländer ska få tillgång till en egen bok och inte berövas möjligheten att lära sig läsa, skriva och räkna. Utan kunskap, ingen utveckling. Utan utbildning, inga ökade livschanser eller livsresor.

Ukraina

För Centerpartiet är det tydligt att ett fortsatt stöd till Ukraina utgör en självklar del av Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik under många år framöver. Det är av största vikt att vi säkrar långsiktig och hållbar finansiering för att skapa förutsebarhet för Ukraina och möjliggöra uppbyggnad av landet. Militärt och humanitärt stöd är avgörande, men

det räcker inte. För att säkra ett starkt demokratiskt Ukraina som en självklar del av den europeiska gemenskapen och EU krävs att Sverige även bidrar med andra former av utvecklingsstöd, inklusive antikorruptionsarbete och demokratistöd. I dag går runt 20 procent av Sveriges bistånd till Ukraina, samtidigt som vi ser ökande behov i många delar av världen. För att stödet till Ukraina inte ska tränga undan annat bistånd vill Centerpartiet att en separat, lånefinansierad Ukrainafond inrättas motsvarande minst 1 procent av Sveriges BNI årligen, utanför den ordinarie biståndsbudgeten. Fonden ska kunna finansiera militärt och humanitärt stöd samt utbildning, logistik, reparation och återuppbyggnad. Ukraina är en självklar del av den europeiska gemenskapen genom både EU och Nato, och Sverige ska aktivt stödja landets reformarbete och medlemskap i EU.

Palestina

Sedan Hamas brutala attack på Israel den 7 oktober 2023 har kriget i Gaza skapat ett enormt mänskligt lidande för civilbefolkningen, inte minst för barnen. Centerpartiet står fast vid att alla parter måste följa folkrätten, skydda civila och säkerställa obehindrat humanitärt tillträde. Sverige ska bidra till en hållbar tvåstatslösning genom stöd till demokrati, mänskliga rättigheter och återuppbyggnad i Palestina. Läs mer om konflikten i vår kommittémotion Internationell samverkan i en utmanande tid.

Samtidigt som det humanitära behovet är överväldigande har föregående regering avslutat Sveriges kärnstöd till FN-organet UNRWA och Sida har tills vidare inte finansierat organisationen med ny finansiering. Sverige har i stället kanaliserat ett omfattande humanitärt stöd till Gaza och regionen genom andra FN-organ och humanitära aktörer, samtidigt som UNRWA fortsatt har en central operativ roll och dess mandat har förlängts till 2029. Centerpartiet vill att Sverige återupptar och stärker stödet till UNRWA, säkerställer fungerande hjälpkanaler och utvecklar stödet till Palestina som en del av det långsiktiga arbetet mot en hållbar tvåstatslösning. Centerpartiet vill också att Sverige, precis som många andra europeiska länder redan gjort, tar emot svårt sjuka patienter från Gaza som inte kan få den vård de behöver på plats.

Birgitta Ohlsson (C)

Anna Lasses (C)

Daniel Bäckström (C)

Magnus Haara (C)

Kerstin Lundgren (C)

Catarina Deremar (C)

Ulrika Liljeberg (C)